

AMO.CZ

LISTOPAD 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | OSN | UNSC | I

Bezpečnostní situace v Somálsku

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Tradiční nomádská společnost v Somálsku zažila za poslední dvě století několik politických převratů, vlny hladomoru, vzájemné vykořisťování klanů, nekončící porušování lidských práv obyvatel a několik desítek let trvající občanskou válku. Není proto překvapením, že podle výzkumu americké neziskové organizace The Fund for Peace¹ se Somálsko řadí společně s dalšími africkými státy mezi ty s nejvyšším tzv. fragile state indexem² a je považováno za zhroutený stát³.

Rada bezpečnosti již od 90. let intenzivně upozorňuje v rezolucích na problematiku somálského pirátství, které s různou intenzitou poškozují světovou ekonomiku. Nejen, že vyzývá rozpolcený stát k budování vnitřní suverenity⁴, ale také v minulosti zřídila několik vojenských misí zasahujících přímo v Somálsku.

Současná bezpečnostní situace v Somálsku však představuje komplexní problém, při jehož řešení je potřeba zohlednit nejen historický vývoj země, ale také specifika společenského uspořádání a výsledky dosavadní politiky mezinárodního společenství v zemi.

2 Základní informace o státu

V Somálsku žije zhruba 11 milionů obyvatel, přičemž společnost je kmenově uspořádána. Mezi nejpočetnější patří kmeny Isaaq, Darod, Hawiye a Dir.⁵ Z hlediska náboženství převažuje sunnitský islám, šaría představuje dominantní právní systém.

Po pádu Barrého diktatury (viz dále) ze země uprchly stovky tisíc lidí, v současnosti nejvíce uprchlíků na světě pochází ze Somálska, Sýrie a Afghánistánu.⁶ Státní infrastruktura je na silně nedostačující úrovni, asi 9 milionů obyvatel nemá přístup k elektřině⁷ a špatné hygienické podmínky jsou zdrojem infekcí⁸. Somálci mají jednu z nejnižších nadějí na dožití na světě (v průměru umírají ve věku 52 let)⁹, typická somálská žena má 6 dětí¹⁰, přičemž 96 dětí z 1 000 se nedožije svých 5. narozenin (3. nejvyšší míra dětské úmrtnosti na světě)¹¹.

3 Etapy vývoje státu

3.1 Předkoloniální období

Oblast Afrického rohu byla osídlena již v paleolitu a brzy se stala místem se vzkvétající kulturou.¹² Starověká civilizace, jež vznikla na území dnešního Somálska, udržovala čilé obchodní styky s Egyptem, Indií i mykénským Řeckem.¹³ Do zbytku světa bylo vyváženo vzácné zboží, jako je kadidlo, zlato, slonovina či ebenové dřevo.¹⁴

V 7. století n. l. se do oblasti rozšířil islám a postupně se začaly vytvářet sultanáty v čele s dynastiemi vládců sídlícími v bohatých hlavních městech.¹⁵

3.2 Kolonialismus

Během koloniálního období se Somálsko dostalo do sféry britského vlivu a v roce 1884 se část státu stala britským protektorátem pod názvem Somaliland. Záhy vznikla italská kolonie Jižní Somaliland, v regionu byli přítomni také Francouzi (dnešní Džibutsko).

Během druhé světové války celé území státu ovládalo Spojené království a po válce bylo vytvořeno poručenské území OSN pod správou Itálie. Somálsko nabylo samostatnosti roku 1960 a sjednocením obou bývalých kolonií vznikl jeden stát.

Obrázek 1 – Mapa Somálska¹⁶

3.3 Somálská republika (1960–1991)

Po vzniku sjednocené Somálské republiky se projevily předchozí rozdílné vývoje mezi severní a jižní částí státu. Tyto rozdíly nebyly vyrovnávány, ale spíše vytvářely napětí mezi oběma částmi (například v Národním shromáždění a ve vládě dominovali „jižané“).¹⁷ Do roku 1969 měla Somálská republika podobu formální parlamentní demokracie s prezidentem jako hlavou státu. Nově vzniklé politické strany se silně personálně propojily s jednotlivými klanů, a proto i po úspěchu ve volbách hájily především zájmy „svých“ klanů.¹⁸ I přes to, že byly ústavou položeny základy liberální demokracie, fakticky držela moc v rukou jediná strana, Somálská liga mladých (Somalia Youth League, SYL).¹⁹

V roce 1969 proběhl státní převrat, jenž byl veden skupinou vojáků v čele s generálem Siadem Barré. Revolucionáři zabili prezidenta Abdirashida Ali Scharmarkeho a Barré se stal diktátorem. Stát byl přejmenován na Somálskou demokratickou republiku a brzy po svém vzniku se přidal k sovětskému bloku. Po zrušení parlamentu pocházela veškerá politická rozhodnutí z Nejvyšší revoluční rady sestavené z pučistů. Ve státě proběhl rozsáhlý proces znárodnování průmyslu a půdy

inspirovaný sovětskými reformami. Režim kladl velký důraz na ideu pansomalismu – prosazoval vytvoření Velkého Somálska²⁰, kde by se somálský národ stal hlavním zdrojem státní suverenity. Pansomalismus byl také příčinou války o etiopský region Ogaden, jež probíhala mezi roky 1977 a 1978. Režim chtěl tento region z důvodu velkého množství somálského obyvatelstva v něm žijícím připojit ke svému státnímu území. Konflikt rozhodnul zásadní obrat v podpoře Barrého režimu Sovětským svazem. Ten původně podporoval diktátora, avšak během války obrátil a poskytnul kubánské posily etiopské straně, což mělo za následek somálskou prohru.²¹ Důležitým důsledkem války byla následná americká podpora Somálska, jež započala roku 1980.

USA na konci 80. let ubraly na finanční podpoře mimo jiné kvůli zjištění o porušování lidských práv režimem Siada Barrého.²² To společně s vojenským neúspěchem ve válce o Ogaden, rivalitou mezi klany a tvrdým Barrého autoritářstvím bylo předpokladem k občanské válce, na jejímž konci v roce 1991 bylo svržení diktátora opozičními stranami zastoupenými ve Spojeném somálském kongresu. Somálské národní hnutí (Somali National Movement, SNM), jedna ze stran v kongresu, využila vzniklého politického vakua po konci diktatury a vyhlásila v roce 1991 na severozápadě Somálska nezávislý stát Somaliland.²³ Tento nově vzniklý útvar byl výsledkem přetrvávajících rozdílů mezi severní a jižní částí Somálska. Po vzniku Somalilandu však dále probíhaly boje mezi původně opozičními stranami o dominanci ve státě, a ty pokračovaly až do příjezdu jednotek OSN v roce 1992.

3.4 Intervence OSN

I přes to, že bylo uzavřeno příměří mezi bojujícími stranami, tedy původními opozičními stranami Barrého diktatury, rabování venkova a partyzánské boje nebraly konce. V celé zemi vypukl hladomor a situace přerostla v obrovskou humanitární krizi. Vydáním rezolucí Rady bezpečnosti č. 733²⁴ a 746²⁵ z roku 1992 byla zahájena operace OSN pod zkratkou UNOSOM I (United Nations Operation in Somalia I) s cílem poskytnout humanitární pomoc a podpořit smíření klanů. Humanitární pomoc však kvůli nízké míře bezpečnosti nemohla být účinně zprostředkována, a proto na základě rezoluce Rady bezpečnosti č. 794²⁶ (taktéž z roku 1992) vznikla operace Unified Task Force (UNITAF). Ta postupně nahradila operaci UNOSOM I. USA přispěly více než polovinou vojáků z celkového počtu nasazených peacekeepingových jednotek.²⁷ Ambiciózní operace měla stabilizovat bezpečnostní situaci v Somálsku, aby mohla být humanitární pomoc poskytována efektivněji. UNITAF se transformovala na základě rezoluce č. 814²⁸ do další operace UNOSOM II a s významným přispěním jednotek USA intervenovala do Somálska.

Jedním z nejvýznamnějších momentů operace byla velmi rozsáhlá bitva o Mogadišu²⁹ v roce 1993, ve které se střetla místní milice s americkými vojáky. Jednotky mise, z nichž většina byla amerických, sice dosáhly vítězství, avšak utrpěly relativně velké ztráty jak na životech, tak na zničené bojové technice.³⁰ Reakcí na výsledek bitvy bylo nařízení prezidenta Billa Clintona o stáhnutí amerických jednotek ze Somálska. V roce 1995 se ze Somálska stáhly i jednotky UNOSOM II.

4 Současné Somálsko

4.1 Rozpolcený stát a jeho části

4.1.1. SOMALILAND

Stát navazující na tradici zaniklého britského protektorátu vznikl po pádu Barrého diktatury. Budoucí důvěra mezi klany byla vybudována na Boramské konferenci v roce 1993, kde ke kulatému stolu zasedli zástupci elit z nejpočetnějších klanů společně s menšinovými klany a lokálními komunitami.³¹ Výsledkem jednání bylo zakotvení demokratického volebního systému a ustanovení dvoukomorového

parlamentu, prezidenta a vlády.³² Guerillové skupiny bojující proti nepřátelským klanům se transformovaly na legálně fungující politické strany.³³ Ke stabilitě státu přispěla také ekonomická nezávislost na rozvojové pomoci přicházející od mezinárodních aktérů.³⁴

Od doby svého ustanovení však není tento stát mezinárodně uznáván i přes to, že by se na základě stabilního území, obyvatelstva a demokraticky ustanovené vlády lidem dal stát označit za vnitřně suverénní.³⁵

4.1.2. PUNTLAND

V roce 1998 vyhlásila Somálská demokratická fronta spásy (Somali Salvation Democratic Front, SSDF) jako jedna z opozičních stran bojujících proti Barrému nový regionální stát Puntland³⁶ nacházející se v severovýchodní části země. Puntland představuje nikoliv samostatný stát, ale autonomní region tvořící potenciální základ budoucí federace.³⁷ V porovnání se Somalilandem byl Puntland na počátku 21. století stát s demokratickým deficitem (do roku 2012 byly v zemi zakázány politické strany)³⁸.

Se zvolením prezidenta Abdirahmana Faroleho³⁹ v roce 2009 došlo k rozsáhlým reformám, které přispěly k částečné demokratizaci země. Puntland přispěl protipirátským opatřením a zavedením námořní policie ke zbavení negativní nálepky státu, který poskytuje pirátům zázemí.⁴⁰

Ani Puntland nepatří mezi mezinárodně uznávané státy. Je otázkou, zda by se při úspěšném postupu centrální vlády v jižní části Somálska chtěl připojit k federaci, nebo zda by získal do té doby potřebnou stabilitu a odvalu k vyhlášení samostatnosti.⁴¹

4.1.3. OGADEN

Ogaden představuje region nacházející se na hranicích mezi Etiopií a Somálskem. Původně byl součástí somálského sultanátu Adal, avšak v roce 1897 tuto část území dobyla habešská armáda.⁴² Vytyčení hranic nově připojeného území však nerespektovalo etnické složení obyvatelstva v Ogadenu, což způsobilo dodnes trvající napětí a konflikty v této oblasti.⁴³

V současnosti je velká část tohoto regionu pod etiopskou správou⁴⁴, i přes to, že Somálci tvoří 98 % obyvatelstva.⁴⁵ Somálci vyznávající islám se neztotožňují s většinou křesťanskou etiopskou společností⁴⁶. Na území se nachází také významná ropná naleziště, což je jedním z hlavních důvodů, proč se Etiopie nechce Ogadenu vzdát.⁴⁷

Nepokoje kulminovaly během 70. let minulého století, kdy proběhla válka o Ogaden (viz výše). Od této doby zde působí skupina rebelů pod názvem Ogaden National Liberation Front (ONLF), která prosazuje často i násilnou formou právo Somálců na sebeurčení.⁴⁸ V roce 2007 proběhl tvrdý zásah etiopské armády proti rebelům trvající několik měsíců. Během tohoto zásahu docházelo k soustavnému porušování lidských práv, kterého se dopouštěla etiopská armáda i ONLF na civilistech.⁴⁹ Nepokoje a porušování lidských práv pokračují dodnes. Organizace Human Rights Watch ve své zprávě⁵⁰ zaznamenává případy zabití, znásilnění civilistů a vandalismu páchané etiopskou policií i armádou.

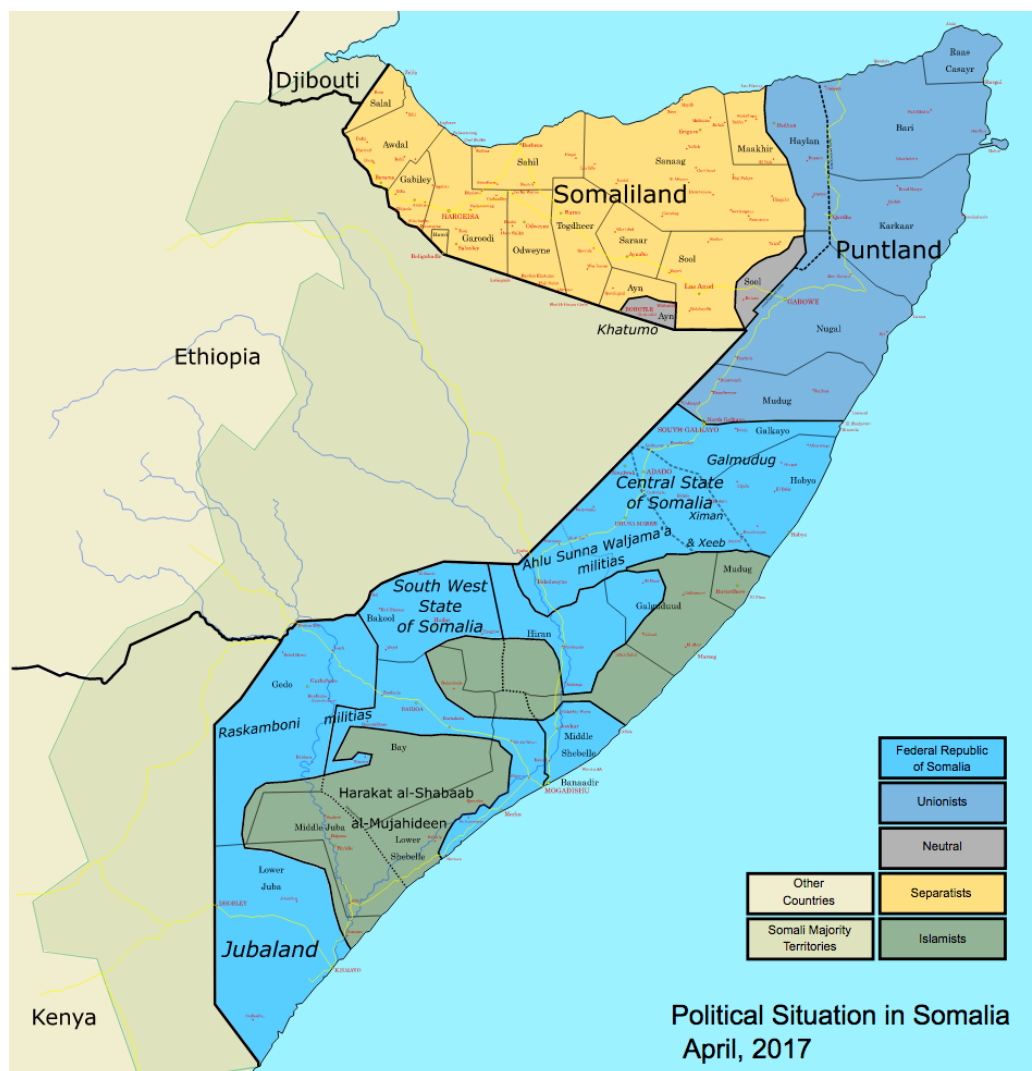
4.1.4. FEDERÁLNÍ VLÁDA

Prozatímní národní vláda (Transitional National Government, TNG) měla za cíl již od svého vzniku roku 2000 obnovit chod státu po pádu Barrého diktatury.⁵¹ Později se transformovala v Prozatímní federální vládu (Transitional Federal Government, TFG), která začala naplňovat své poslání. V roce 2006 se proti federální vládě postavil Svaz islámských soudů (Islamic Court Union, ICU; viz dále) a dosavadní křehká rovnováha ve státu byla narušena.⁵² Tím začala druhá občanská válka trvající až do dnešních dnů. Prozatímní federální vláda pokračovala po roce 2012 kontinuálně v práci jako federální vláda s mezinárodním uznáním. Vznikla také nová provizorní ústava⁵³ zakládající Somálskou federativní republiku.

Představitelé vlády zastupují stát v OSN, Africké unii a na ambasádách po celém světě. Země jako Čína, Indie či Spojené království v posledních letech obnovily v hlavním městě Mogadišu své ambasády.

Obrázek 2: Mapa Somálska - současná politická situace⁵⁴

4.2 Střet federální vlády s islamisty

Současnou situaci ve státě formoval konflikt mezi federální vládou a Svazem islámských soudů (ICU).⁵⁵ Tento svaz byl tvořen sítí samospráv se silnou autoritou soudců aplikujících tradiční pastevecký právní systém Xeer⁵⁶. Šaría, která obsahuje základní principy islámu⁵⁷, představovala pro Somálce jistotu v neklidných letech po roce 1991 a velmi rychle pronikla kromě soudnictví i do jiných částí života obyvatel. Soudci se stali elitou disponující ozbrojenou silou a sjednotili se v rámci Svazu. ICU byl mimo jiné podezříván ze spolupráce s teroristickou organizací Al-Káida⁵⁸. Pro federální vládu bylo velmi těžké zabránit rostoucí veřejné podpoře Svazu a napětí vyvrcholilo dobytím Mogadiša Svazem. Svoji nadvládu nad velkou částí jižního Somálska neudržel dlouho – vláda s podporou amerických a etiopských jednotek donutila v roce 2006 ICU kapitulovat, poté došlo k uzavření příměří.⁵⁹

Část bývalých členů ICU zformovala Alianci pro znovu-osvobození Somálska (Alliance for the Re-liberation of Somalia, ARS), která i přes původní příměří umírněnou cestou vystupovala proti federální vládě. Na základě mírových jednání v Džibutsku si strany navzájem učinily ústupky a vznikla koalice. Tím, kdo ale koalici a nově nastavené podmínky nerespektoval, byla radikální odnož Svazu islámských soudů pod názvem Aš-Šabáb (Hnutí mladých bojovníků).

Rady této teroristické organizace jsou tvořeny mladou frustrovanou generací. Na základě neúspěšných pokusů předchozích generací vedoucích klanů

dosáhnout zlepšení životní situace obyčejných Somálců razí nacionalistické ideje a dogmatický přístup k šarii.⁶⁰ Aš-Šabáb je od rozbití příměří v roce 2009 hlavním aktérem, proti kterému bojuje federální vláda podpořena nejen jednotkami mise Africké unie (AMISOM⁶¹), ale také jednotkami sousedních zemí obávajících se zvětšujícího přeshraničního vlivu Aš-Šabábu⁶².

Zatím poslední bitva o Mogadišu z roku 2011 znamenala citelnou ztrátu pro Aš-Šabáb.⁶³ Za úspěšnou se považuje Operace Indický oceán, ve které jednotky somálské federální vlády za spolupráce USA a Africké unie zabily vůdce Aš-Šabábu Moktara Ali Zubeyra. I přes zdařilý postup vlády a jejích spojenců stále probíhají v oblastech uchvácených Aš-Šabábem násilnosti na civilistech, a ve větších městech velmi často dochází k sebevražedným bombovým útokům.⁶⁴

5 Reakce Rady bezpečnosti OSN

5.1 Rezoluce č. 746 (1992), č. 794 (1992), č. 814 (1993)

Klíčovým krokem pro uvědomění si kritické situace v Somálsku byla rezoluce č. 746, v níž Rada bezpečnosti označila dění v Somálsku za hrozbu mezinárodnímu míru a bezpečnosti. Společně s Mezinárodním výborem Červeného kříže (International Committee of the Red Cross) se OSN stala významným poskytovatelem humanitární pomoci.

Intervenci OSN v podobě vyslání jednotek UNITAF podepřela rezoluce č. 794. Jednotky měly zajistit bezpečí humanitárních pracovníků zasahujících na místech, kde probíhaly boje mezi opozičními stranami. Bez jejich ochrany by zdaleka nebylo zachráněno tolik lidských životů.

Rezoluce č. 814 kromě rozšíření mandátu UNOSOM I na UNOSOM II požadovala klidný přesun obyvatel i uprchlíků při vysídlení z válečných zón. Zároveň zdůrazňovala jejich návrat do původních domovů po pominutí nebezpečí. Oceňovala také práci neziskových organizací zasahujících na území Somálska.

5.2 Rezoluce č. 2093 (2013)⁶⁵

Jednomyslně přijatá rezoluce prolomila 21 let trvající embargo na dovoz zbraní do Somálska uvalené rezolucí č. 733. Zrušení embarga se vztahovalo pouze na období jednoho roku a byl kladen velký důraz na to, aby k dovozu docházelo velmi opatrně vzhledem k nebezpečným důsledkům možného uzurpování zbraní Aš-Šabábem. K tomuto rozhodnutí byli členové Rady bezpečnosti motivováni nejspíše vojenskými úspěchy jednotek somálské federální vlády, které si zajistily poměrně stabilní zázemí na dobytém území. Zdá se, že také samotná somálská politická reprezentace vzbuzovala v očích mezinárodních aktérů větší důvěru, než v 90. letech, kdy došlo k uvalení embarga. Dodávka zbraní by měla zefektivnit postup proti Aš-Šabábu a napomoci ke sjednocení území jižního a centrálního Somálska. Pozastavení embarga bylo prodlouženo rezolucí č. 2142⁶⁶ až do října 2014.

Dále obsah rezoluce navazoval na rezoluce předchozí a zdůrazňoval nutnost zabývat se vlnami sexuálního násilí páchaného na ženách (například v internačních táborech) a přijmout akční plán k omezení účasti dětských vojáků na válečné frontě. V rezoluci byly odsouzeny útoky na civilisty i novináře.

5.3 Rezoluce č. 2102 (2013)⁶⁷

Rezoluce dala vzniknout nové misi OSN v Somálsku (United Nations Assistance Mission, UNSOM)⁶⁸, jež má být hlavním poradcem somálské vlády v celé řadě důležitých politik a při budování fungující federace. UNSOM by měla navázat na dosavadní úspěšné kroky vlády (jako například implementaci námořní bezpečnostní strategie⁶⁹) a pomoci při tvorbě reformy bezpečnostního sektoru, budování míru,

odzbrojení, zakotvení právního státu a vývoji federálního systému. Zároveň má za úkol prosazovat aktivní zapojení žen do procesu budování státu a míru prostřednictvím zastoupení v klíčových státních institucích či peacekeepingových aktivitách.

6 Reakce Africké unie

V roce 2007 byla vytvořena regionální peacekeepingová mise pod názvem AMISOM (viz výše), do níž svými jednotkami přispěly Uganda, Burundi, Etiopie, Keňa, Džibutsko, Ghana, Nigérie, Sierra Leone a další země.⁷⁰ Spolupráce OSN, somálské armády i EU s AMISOM má klíčový význam pro boj s Aš-Šabábem. V posledních letech se navýšily počty zasahujících vojáků i pomocných sil v rámci této mise a zvýšil se rozpočet mise.⁷¹ Také se klade důraz na lepší kooperaci s dalšími misemi a na větší mobilitu jednotek bojujících s teroristickou organizací v terénu.⁷²

7 Reakce Evropské unie

Na zlepšující se situaci v Somálsku reagovala i Evropská unie a v roce 2010 spustila misi vojenského výcviku (Military training mission in Somalia, EUTM)⁷³. V rámci této mise byl spuštěn výcvik vojáků Somálských národních ozbrojených složek (Somalia National Armed Forces, SNAF) v Ugandě pod dohledem zkušených evropských expertů. Ti mají předat somálským velitelům potřebné strategické know-how a vycvičit řadové vojáky i pomocné síly. Mise funguje ve spolupráci s AMISOM i misemi OSN pro dosažení větší efektivity.

8 Závěr

Somálsko představuje pro světový mír a bezpečnost dlouhodobě značnou hrozbu. I přes spolupráci OSN, Africké unie a dalších důležitých členů mezinárodního společenství nebyly naplněny znaky suverénního státu sjednocujícího celé somálské území. Občanské války a rychle se měnící politické poměry v zemi poznamenaly generace Somálců a část nastupující mladé generace razí pro budoucí stát radikální cestu.

Pokud se dlouhá a složitá cesta za zlepšením situace bude ubírat tím správným směrem, Somálsko již nebude destabilizujícím prvkem oblasti Afrického rohu a obecně se podpoří regionální ekonomická spolupráce. V globalizovaném světě prosperita jednoho regionu ovlivní i jiné části světa, a proto nelze pochybovat, že je v zájmu všech států světa usilovat o konečné budování míru v Somálsku. Bez pomoci Rady bezpečnosti se Somálsko samo nezotaví. Její členové stojí před velkou výzvou, a to přijmout rezoluci, která by se stala základním kamenem pro novou éru somálského státu. V debatě, na jejímž konci vznikne rezoluce, nemají místo ukvapená rozhodnutí, ale citlivě vybraná řešení pro řešení příčin krize v Somálsku.

Z výše nastíněného historického vývoje Somálska je patrné, že celé generace Somálců žily v neklidném a nestabilním politickém prostředí, kde se ztotožňovaly s místními kmeny více než s představou unitárního a suverénního státu. Dlouhotrvající neschopnost vytvořit takový centrální stát, který by se přibližoval koncepci západního demokratického státu, pramení mimo jiné i z velkých rozdílů mezi somálskou a evropskou společností. Mnoho vnitřních aktérů ze současné situace ekonomicky i politicky profituje a postrádá motivaci ke společnému postupu a dialogu s dalšími aktéry.

Přitom je důležité v komplexní situaci pečlivě rozlišit příčiny problému a jeho projevy, důsledky. Při snaze mezinárodního společenství efektivně vyřešit rozsáhlou korupci nebo činnost islamistických skupin je klíčové uvědomit si, že se

jedná o „symptomy“ krize. S tím souvisí také otázka, kam mají mezinárodní aktéři s vidinou vyřešení situace společně investovat úsilí a finanční prostředky. Rada bezpečnosti OSN se již od počátků občanské války angažovala v řešení konfliktu, vydala velké množství rezolucí ve snaze najít rovnováhu mezi bojujícími stranami.

Členové Rady bezpečnosti by se více než na budování jednoho somálského státu měli zaměřit na budování funkčního systému, který by zhroutěný stát postavil na nohy a postupně se potýkal s jeho největšími problémy. Při řešení situace ve státech rozvrácených občanskou válkou se již několikrát ukázalo, že vybrat si jednu stranu figurující ve státě, jež se zdá být „na straně dobra“ a vložit do jejích rukou plnou podporu, není nejlepší volbou. Vývoj několika kvazistátů s odlišnými znaky a s různě nastavenými formami vlády na území Somálska může být vodítkem ke hledání takového systému, který by byl somálskou společností respektovaný a udržitelný.

Otázky pro stanovisko

- Zapojila se vaše země aktivně do misí OSN, Evropské či Africké unie v Somálsku?
- Porušila vaše země embargo na dovoz zbraní do Somálska v letech 1992–2013?
- Jakou podobu budoucího somálského státu by vaše země uvítala? Podporuje nějakou z autonomních částí?
- Obnovila vaše země diplomatické styky se somálskou federální vládou po roce 2012?
- Představuje pro vaši zemi Somálsko potenciálního obchodního partnera? V jakých obchodních sférách byste mohli spolupracovat?

Otázky pro jednání

- Hlasovala by vaše země v Radě bezpečnosti pro další vojenskou intervenci v Somálsku? Prodloužila by vaše země mandát probíhajícím vojenským misím v Somálsku?
- Jaký postoj má vaše země k přijímání somálských uprchlíků do vaší země?
- Do jaké míry je ekonomika vaší země ovlivněna činností somálských pirátů na pobřeží Afrického rohu?
- Byli mezi oběťmi teroristických útoků Aš-Šabábu i občané vaší země? Má vaše země zkušenosti s bojem proti terorismu?

Seznam doporučených zdrojů

Článek experta na subsaharskou Afriku o konfliktu v Somálsku.

<http://www.amo.cz/zapadni-koncept-statu-a-konflikt-v-somalsku/>

Oficiální stránky o působení OSN v Somálsku: <http://so.one.un.org/>

Koncept „New Deal“ zahrnující kroky pro budování zhroutěného státu. Byl představen na fóru Mezinárodního dialogu v roce 2011.

<https://www.pbsdialogue.org/en/new-deal/about-new-deal/>

Přehled rezolucí Rady bezpečnosti ve vztahu k Somálsku

http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/search.php?ctype=Somalia&rtype=Security%20Council%20Resolutions&cbtype=somalia&search=%22Security%20Council%20Resolutions%22%20AND%20%22Somalia%22&__mode=tag&IncludeBlogs=10&limit=15&page=1

1 About The Fund For Peace. The Fund for Peace [online]. 2017 [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: <http://global.fundforpeace.org/aboutus>

2 Tento index zohledňuje mnoho kritérií, jako například schopnost centrální vlády kontrolovat státní území, autoritu státních institucí či kriminalitu, a z hlediska těchto kritérií porovnává státy z celého světa. Státy vykazující dlouhodobě neuspokojivé výsledky jsou označeny za zhroucené.

Country Dashboard: Somalia. Fragile States Index [online]. 2017 [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: <http://fundforpeace.org/fsi/country-data/>

3 Zhroucený stát neboli "failed state" je stát, jenž selhal – například stát, který již není schopen starat se o vlastní bezpečnost a vykonávat státní funkce. Zhroucený stát též nemá žádnou faktickou kontrolu nad svým územím a hranicemi a neovlivňuje podmínky své další existence.

4 Suverenita neboli svrchovanost státu se dělí na vnitřní a vnější. Zatímco vnitřní vyplývá z existence stabilního území a obyvatelstva, vnější suverenitu získává stát na základě mezinárodního uznání. Pro to, aby byl stát plně suverénní, potřebuje naplnit znaky obou.

KÖNIGOVÁ, Lucie. Teorie státní suverenity a praxe intervence. Mezinárodní vztahy [online]. 2001, XXXVI.(3), 42 [cit. 2017-08-03].

5 Somalia. Central Intelligence Agency: The World Factbook [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>

6 Tamtéž

7 Tamtéž

8 Tamtéž

9 Tamtéž

10 Tamtéž

11 Tamtéž

12 ROBERTSHAW, Peter. A History of African Archaeology. Londýn: James Currey, 1990, ISBN 978-0-435-08041-9, str. 105.

13 NJOKU, Raphael Chijioko. The History of Somalia. Greenwood, 2013. ISBN ISBN 0-313-37857-6, str. 29–31.

14 Tamtéž

15 Mezi nejvýznamnější sultanáty tehdejší doby patřil Adal, Ifat, Adjuran a Warsangali. Na počátku novověku se nástupnickými sultanáty staly Majeerteen, Geledi a sultanát v čele s barijskou dynastií.

History of Somalia: Medieval. Wikipedia: Free Encyclopedia [online]. 2017 [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Somalia

16 CAHOON, Ben. Map of Somalia. In: World Statesmen: Somalia [online]. [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <http://www.lib.utexas.edu/maps/africa/somalia.jpglia.html>

17 HALDEN, Peter. Somalia: Failed State or Nascent States-System?: FOI Somalia Papers: Report 1. FOI. Swedish Defence Research Agency, str. 22. [online]. 2008 [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: https://www.foi.se/download/18.792of8c915921957088abeb/1484145892887/foir_2598.pdf

18 Tamtéž

19 Tamtéž

20 Velké Somálsko bylo tvořeno územím nejen samotného Somálska, ale také východním Džibutskem, keňskými regiony Lamu, Madera, Garissa a Wajir i etiopským regionem s názvem Ogaden. Jedná se o oblasti s početným somálským obyvatelstvem.

21 NEDVĚD, Pavel. Somálsko v průběhu studené války. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, str. 28. Plzeň, 2013 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/7021/1/Bakalarska%20prace%20Nedved%202013.pdf>

22 Tamtéž, str. 30

23 Somalia: History. Encyclopaedia Britannica [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Somalia>

24 Resolution 733 (1992). United Nations Security Council [online]. New York, 1992 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/SOMALIA%20S%20RES%20733.pdf>

25 Resolution 746 (1992). United Nations Security Council [online]. New York, 1992 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Somalia%20S%20RES%20746.pdf>

26 Resolution 794 (1992). United Nations Security Council [online]. New York, 1992 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/794\(1992\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/794(1992))

27 Ze zhruba 37 000 nasazených přispěly USA 25 000 vojáky či pomocným personálem.

Unified Task Force: Composition of UNITAF. Wikipedia: The Free Encyclopedia [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Unified_Task_Force#Composition_of_UNITAF

28 Resolution 814 (1992). United Nations Security Council [online]. New York, 1993 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Chap%20VII%20SRES%20814.pdf>

29 Jednalo se o první z celkem devíti bitev o Mogadišu. Dvě proběhly v roce 2006, další dvě v roce 2007, následně 2008, dvě roku 2009 a poslední v letech 2010–2011. O první bitvě o Mogadišu byl natočen v roce 2001 film Černý jestřáb sestřelen (v originále Black Hawk Down).

30 19 mrtvých a destrukce 2 vrtulníků.

31 HALDEN, Peter. Somalia: Failed State or Nascent States-System?: FOI Somalia Papers: Report 1. FOI. Swedish Defence Research Agency, str. 30. 2008 [online]. [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: https://www.foi.se/download/18.792of8c915921957088abeb/1484145892887/foir_2598.pdf

32 Tamtéž, str. 31

33 Tamtéž

34 Mezi roky 1960 až 1991 obdržela tato část tehdejšího Somálska pouze 7 % z celkové poskytnuté rozvojové pomoci. Nejedná se však o důkaz velké ekonomické prosperity, jako spíše důkaz určité míry soběstačnosti.

35 Mezi důvody, proč Somaliland není mezinárodně uznáván, se řadí obava států, že by jeho oficiálním uznáním vznikl nebezpečný precedent pro obdobné případy v Africe. Mohlo by dojít k velké vlně „drobení“ států, jejichž hranice byly v minulosti vytyčeny evropskými koloniálními mocnostmi. Dalším důvodem je obava o rozdmýchání konfliktu v této relativně stabilní části Somálska, v němž by se proti sobě postavili zastánci jednotného somálského státu a příslušníci odtrhnutého autonomního státu.

Klíčovým pro případné uznání bude postoj států jako je Ruská federace či USA. Pokud se tyto státy rozhodnou uznat Somaliland, řada dalších států se k nim s největší pravděpodobností připojí.

Somaliland: A Stable and Independent State, But No Recognition: The African Angle. World Policy Blog [online]. 2017 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <http://www.worldpolicy.org/blog/2017/02/21/somaliland-stable-and-independent-state-no-recognition>

36 Svůj název odvozuje od starověké bájně země Punt. Dle egyptských pramenů byla obchodním partnerem Egypta. Dodnes nebylo objasněno, kde přesně se země nacházela, avšak vědci se přiklánějí k názoru, že se rozkládala na pobřeží Afrického rohu.

Land of Punt. Wikipedia [online]. 2017 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Land_of_Punt

37 HALDEN, Peter. Somalia: Failed State or Nascent States-System?: FOI Somalia Papers: Report 1. FOI. Swedish Defence Research Agency, str. 37. 2008 [online]. [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: https://www.foi.se/download/18.792of8c915921957088abeb/1484145892887/foir_2598.pdf

38 Puntland Development Research Center. PUNTLAND'S POLITICAL TRANSFORMATION: Taking the First Steps toward Democratic Elections [online]. Str. 22. Garowe, 2015 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: http://www.interpeace.org/wp-content/uploads/2015/11/2015_06_01_Puntlands_Political_Transformation.pdf

39 V prezidentských volbách v roce 2014 byl Farole jedním z kandidátů, avšak byl poražen Abdiwelim Mohamedem Alim pouze o jediný hlas.

Puntland presidential election, 2014: Presidential ballot. Wikipedia [online]. 2017 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Puntland_presidential_election,_2014

40 GILMER, Brittany. Political Geographies of Piracy: Constructing Threats and Containing Bodies in Somalia [online]. New York: Palgrave MacMillan, Str. 63. 2014 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=5CJHBQAAQBAJ&pg=PA62&lpg=PA62&dq=farole+anti-piracy+campaign&source=bl&ots=K5k5US97Q-&sig=17InVXCPdAiQcjhHiGAbL4Tsry4&hl=cs&sa=X&ved=0oahUKEwiJiMKu6sDVAhXCWRQKHajgARMQ6AEIKDAA#v=onepage&q=farole%20anti-piracy%20campaign&f=false>

41 HALDEN, Peter. Somalia: Failed State or Nascent States-System?: FOI Somalia Papers: Report 1. FOI. Swedish Defence Research Agency, str. 39. 2008 [online]. [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: https://www.foi.se/download/18.792of8c915921957088abeb/1484145892887/foir_2598.pdf

42 Habeš neboli Etiopské císařství figurovalo na africkém kontinentě od roku 1137 až do roku 1975 (během druhé světové války se stalo italskou kolonií).

ABDI, Mohamed Mohamud. A History of the Ogaden (Western Somali) Struggle for Self – Determination. London, 2007. str. 4–12, ISBN 978-0955651601.

43 Ogaden. Unrepresented Nations and Peoples Organization: Statistics [online]. 2010 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://unpo.org/members/10714>

44 Britský Somaliland zahrnoval v době kolonialismu i Ogaden. Součástí Etiopie se stal Ogaden v roce 1954, kdy Britové opustili toto území v rámci dekolonizace.

ZEWDE, Bahru. A History of Modern Ethiopia (1855–1991). 2. Oxford: James Currey, 2002, str. 180. ISBN 821414402 12.95.

45 Podle sčítání lidu v Etiopii z roku 2007 se k somálskému etniku přihlásilo 4 320 478 lidí z celkového počtu 4 445 219 obyvatel.

Ethiopia – Population and Housing Census 2007 – IPUMS Subset: Population and Housing Census 2007 Report, Somali Region. The World Bank: Data [online]. 2007 [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: <http://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/2747>

46 HRUŠKOVÁ, Alena. Padlý stát jako bezpečnostní hrozba a zdroj nestability – komparace následků selhání Somálska na Etiopii a Keňu. [online]. Brno, 2012. str. 40 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/363625/fss_b/Hruskova_bc.pdf. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Fakulta sociálních studií.

47 HALDEN, Peter. Somalia: Failed State or Nascent States-System?: FOI Somalia Papers: Report 1. FOI. Swedish Defence Research Agency, str. 39. 2008 [online]. [cit. 2017-07-10]. Dostupné z: https://www.foi.se/download/18.7920f8c915921957088abeb/1484145892887/foir_2598.pdf

48 HRUŠKOVÁ, Alena.

49 In Rebel Region, Ethiopia Turns to Civilian Patrols. New York Times: Africa [online]. 2007 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/12/14/world/africa/14cnd-ethiopia.html?_r=2&pagewanted=2&hp&oref=slogin&oref=slogin

50 Collective Punishment: War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Regional State: Summary. Human Rights Watch: Report [online]. 2008 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2008/ethiopia0608/3.htm>

51 HALDEN, Peter

52 Tamtéž, str. 40

53 The Federal Republic of Somalia Provisional Constitution of 2012. International Labour Organisation [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_233457.pdf

54 DAHL, James. Political Situation in Somalia, April 2017. In: Wikipedia: Somálsko [online]. 2017 [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9f/Somalia_map_states_regions_districts.png

55 HALDEN, Peter., str. 43.

56 Tento právní systém vychází ze zvykového práva, které se vyvíjí zhruba od 7. století. Je charakteristické tím, že staří členové klanu mají pravomoc rozsoudit spory v rámci skupiny. Z tohoto důvodu se v každém klanu Xeer vyvíjelo odlišně. Xeer začalo ustupovat s příchodem kolonizátorů, avšak dodnes je pramenem somálského práva.

Colonizing Somalia: The Fall of Xeer Law. The Daily Bell: STAFF NEWS & ANALYSIS [online]. John Kenney, 2017 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <http://www.thedailybell.com/news-analysis/colonizing-somalia-the-fall-of-xeer-law/>

Islamic Courts Union. Stanford University: Mapping Militant Organizations [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/107>

57 V porovnání se západními právními systémy právo šaría upravuje mnohem širší spektrum vztahů, například se zabývá vztahem člověka a Boha či vztahem člověka a jeho svědomí. Právo šaría je muslimy chápáno jako vyjádření boží vůle. Obsahuje úpravu náboženských obřadů i životního stylu muslimů. Z šaría vyplývají nejen práva a povinnosti, ale také doporučení pro adresáty, muslimy, týkající se vedení jejich osobního života.

Sharī`ah: Nature and significance of Islamic law. Encyclopaedia Britannica [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/12/14/world/africa/14cnd-ethiopia.html?_r=2&pagewanted=2&hp&oref=slogin&oref=slogin

58 Organizace vznikla v 80. letech a dala si za cíl podporu vzniku muslimských chalífátů na Blízkém východě. 11. září 2001 provedla teroristický útok v USA.

59 V rámci americké Operace Trvalá svoboda působící v oblasti Afrického rohu byla kontrolována aktivita teroristických organizací, přičemž spíše než přímé akce se USA snažily o podporu etiopských jednotek. Do mandátu operace nespadal vojenský zásah v Somálsku.

Zapojení etiopských vojáků mělo velký význam pro budování somálsko-etopijských vztahů, jež jsou poznamenány konflikty o region Ogaden. Jednotky působily na místě až do roku 2009.

Ethiopia ends Somalia occupation: Africa. The Guardian: World [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2009/jan/26/ethiopia-ends-somalia-occupation>

60 V roce 2012 došlo k založení spolupráce mezi Aš-Šabábem a Al-Káidou. Zatímco Al-Káida jakožto nadnárodní teroristická organizace prosazuje ideologii globálního džihádu (v nejširším slova smyslu cesta k očištění duše či spásy; většinou bývá tento pojem spojován s džihádem mečem: prosazování této cesty ke spásy násilím), Aš-Šabáb se zaměřuje na regionální a národní cíle.

STEHLÍKOVÁ, Jiřina. Výklad pojmu džihád pohledem představitelů české muslimské komunity [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-10-07]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130161656>. Bakalářská práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ.

Who are Somalia's al-Shabab?: Africa. BBC News: World [online]. 2016 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-15336689>

61 Mise je schválena Radou bezpečnosti OSN. Mandát mise je pravidelně prodlužován a jednotky jsou v Somálsku přítomny dodnes.

62 Etiopie, Keňa

63 The Battle of Mogadishu: Jane's Terrorism and Security Monitor. WikiLeaks [online]. 2011 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: https://wikileaks.org/gifiles/attach/168/168929_Osac-jtsmo408.pdf

64 Suicide bomb in market in Somalia capital kills 39. Reuters: World News [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-somalia-security-idUSKBN15Y0JN>

Somali presidential palace: 'Car bomb' attack in Mogadishu. BBC News: Africa [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-26288846>

13 people killed in Somali suicide bombing claimed by al Shabaab. Reuters: World News [online]. 2017 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-somalia-blast-idUSKCN1o6oP5?il=0>

65 Resolution 2093 (2013). United Nations Security Council [online]. New York, 2013 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2093.pdf

66 Resolution 2142 (2014). United Nations Security Council [online]. New York, 2014 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2142.pdf

67 Resolution 2102 (2013). United Nations Security Council [online]. New York, 2013 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2102.pdf

68 UNSOM: United Nations Assistance Mission in Somalia [online]. 2017 [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <https://unsom.unmissions.org/>

69 Somali Maritime Resource and Security Strategy. Oceans Beyond Piracy: Reducing Violence at Sea [online]. 2013 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/attachments/Somali-Maritime-Strategy-FINAL.pdf>

70 AMISOM Background. AMISOM: African Union Mission in Somalia [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://amisom-au.org/amisom-background/>

71 V současnosti mise zahrnuje 21 000 vojáků. Největším donorem AMISOM je Evropská unie, která přispívá na její chod 20 % z celkových nákladů.

The „Comeback“ of the Al-Shabaab Group in Somalia. Israel Defense [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://www.israeldefense.co.il/en/node/28274>

72 African Union Mission in Somalia. Global Security.org: Military [online]. 2017 [cit. 2017-08-08]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/int/amisom.htm>

73 About Military training mission in Somalia (EUTM Somalia). Military training mission in Somalia (EUTM Somalia) [online]. 2016 [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eutm-somalia/3919/about-military-training-mission-somalia-eutm-somalia_en

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Markéta Gregorová

Markéta Gregorová je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

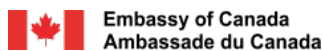
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory